

v
s c
d

Toneel
prijzen

Juryrapport VSCD Toneelprijzen 2020 & 2021

De toneeljury van 2020-2021 bestaat uit:

Hadassah de Boer (voorzitter), presentator
Farnoosh Farnia, programmeur Oerol Festival
Rehana Ganga, programmamaker Het Nationale Theater
Sander Janssens, journalist NRC Handelsblad en Theaterkrant
Christiaan Mooij, programmeur De Meervaart
Fabian Pikula, programmeur Chassé Theater
Marijke Schaap, dramaturg
Saskia Tilanus, programmeur Stadsschouwburg Utrecht
Dianne Zuidema, directeur/programmeur Schouwburg Amstelveen

De uitreiking

Zaterdag 11 september 2021 tijdens het Gala van het Nederlands Theater in ITA Amsterdam.

VSCD Toneelprijzen

Louis d'Or: prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol
Theo d'Or: prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol
Arlecchino: prijs voor meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol
Colombina: prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol
Prosceniumprijs: prijs voor de persoon/instantie/groep die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de regie, het decor, de kostumering, de dramaturgie, de muzikale ondersteuning et cetera of een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten. Deze prijs kent geen nominaties.

De Louis en Theo d'Or (sinds 1955), de Arlecchino en de Colombina (sinds 1964) en de Prosceniumprijs (sinds 1981), worden uitgereikt door de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties. De prijzen zijn gemaakt door beeldend kunstenaar Eric Claus.

Sponsor

De uitreiking van de VSCD-prijzen wordt mogelijk gemaakt door de [Podium Cadeaukaart](#), die wordt uitgegeven door de Stichting Promotie Theater en Concertbezoek.

De SPTC is onze trouwe en onvoorwaardelijk branche ondersteunende partner voor de VSCD-prijzen. Zij biedt als sponsor ook in 2021 de garantie dat de prijzen kunnen worden uitgereikt.

Genomineerd voor de Louis d'Or meest indrukwekkende mannelijke dragende rol

Bram Coopmans voor zijn rol in *Tom Pain* van Het Nationale Theater

Het is een walgelijk karakter, de Tom Pain die Bram Coopmans in de gelijknamige monoloog optekent. Zijn afkeer van de wereld en de mensheid is voelbaar. Hij speelt een venijnig spel tussen aantrekken en afstoten, waarbij hij op slinkse wijze steeds net dat schijntje affectie toont waardoor je als bezoeker geïntrigeerd blijft kijken.

Coopmans vult de ruimte met een bewust ongemak. Hij speelt iemand die je eigenlijk liever niet te veel aandacht geeft, maar waar je tegelijkertijd verschrikkelijk nieuwsgierig naar raakt – mysterieus en ergerlijk tegelijk. Een man – gebogen rug, wit plastic tasje in de hand – die verbolgen is door het leven, verzuurd, maar nog nét niet honderd procent verbitterd. In die resterende onbestemde procenten, zit de opening om je als bezoeker aan hem te verbinden. Op het einde van zijn monoloog grijpt Coopmans letterlijk een bezoeker bij de kraag, die een rol krijgt in zijn verhaal. Na de figurant eerst minutenlang te negeren, geeft hij uiteindelijk de genadeslag. Coopmans verleidt, bespeelt, maar laat de figurant vervolgens alleen achter. Net zo alleen als hij zelf eenzaam is. Zijn laatste woorden – 'hou vol' – zou je het liefst aan Pain zelf willen meegeven.

René van 't Hof voor zijn rol in *Eindspel* bij Theater Rotterdam

In *Eindspel* toont René van 't Hof als Clov iemand die tegelijkertijd wil blijven en wil weggaan. Al in de perfect uitgekende, uitgerekte openingsscène waarin hij de ramen opent, zien we de onmacht en het eindeloze geduld van zijn personage. Het is een treffend beeld: Clov brengt lucht in de voorstelling, maar biedt daarmee geenszins antwoord op de verstikking.

Tegenover het ingeleefde spel van Hans Croiset zet René van 't Hof een vervreemdende, fysieke theatertaal, waarbij het voortdurend diffuus is of hij heimelijk genoeg scheidt uit zijn repetitieve handelen, of dat hij genadeloos ten onder gaat aan de zinloosheid waarvan zijn bestaan omgeven is. Het is acteerwerk om van te smullen. Hij verstaat als geen ander de kunst van de ultieme controle over het lichaam. De kleinste bewegingen betekenen bij hem een aardverschuiving in de voorstelling. In zijn beheerste vertolking doet Van 't Hof bijna het onmogelijke: hij verenigt het onbedaarlijk komische en het onnoemlijk treurige met elkaar. Met zijn ongrijpbare spel en oneindig veel compassie naar Hamm, is Clov het personage waarmee je je verbindt en die je tegelijkertijd niet helemaal begrijpt (of helemaal niet begrijpt). Dichter bij een mens kun je haast niet komen.

Hans Kesting voor zijn rol in *Wie heeft mijn vader vermoord* van Internationaal Theater Amsterdam

Met zijn kristalheldere, indrukwekkende spel toont Hans Kesting zich in *Wie heeft mijn vader vermoord* een van de meest toonaangevende acteurs van dit moment. Schakelend tussen verschillende perspectieven legt Kesting alle uiteenlopende verschijningsvormen van kwetsbaarheid aan de dag.

Het is haast onnavolgbaar hoe snel hij met de nodige nuances van karakter weet te transformeren. Hij speelt alle personages binnen dezelfde familie in een robuust arbeidersmilieu met elk hun eigen broze plekken. Op die manier laat Kesting de familieleden met elkaar in dialoog gaan, zich aan elkaar spiegelen.

Door de ogen van het personage Édouard zien we de getergde vader die enerzijds mannelijkheid predikt maar anderzijds al vechtend zijn eigen lot betreurt. De schoonheid zit ook in de momenten waarop we niet alleen kijken naar de overtuigende personages die Kesting vormgeeft, maar we ook de acteur daarachter zien: een mens van nu die de uitdagingen rondom seksuele identiteit over het voetlicht weet te brengen. Als een *coming of*

age die geen eindpunt kent in een mensenleven. Hiermee laat Kesting zien wat de reikwijdte van uitstekend acteerwerk is.

Emmanuel Ohene Boafo voor zijn rol in *Sea Wall* van Het Nationale Theater

In de monoloog *Sea Wall* speelt Emmanuel Ohene Boafo de rol van Alex, een succesvolle fotograaf, die met zijn vrouw en dochter in Londen woont. Zij gaan vaak op bezoek bij zijn schoonvader in Frankrijk. Hoewel Alex en zijn schoonvader totaal andere levens leiden, bouwen ze een bijzondere vriendschap op met als middelpunt de liefde voor hun (klein)dochter.

Boafo heeft het complexe personage volledig eigen gemaakt. De twinkeling in zijn ogen als hij het over zijn dochter heeft, is onmiskenbaar. Hij neemt de kijker mee in het zeer persoonlijke verhaal van Alex en toont daarbij de vele emoties als hij het over zijn dochter, vrouw en schoonvader heeft. Door dat open, liefdevolle spel komt de dood in deze voorstelling snoeihard binnen.

De scène waarin hij de dood beschrijft, speelt Boafo klein, herkenbaar en menselijk. Uit zijn lichaamsuitdrukking tekent zich een personage dat probeert vat te krijgen op deze tragedie, maar hier nog niet toe in staat is. Hij speelt dit subliem, met geen enkel gebaar of woord te veel. In deze intieme monoloog kun je zijn pijn en zijn strijd met die pijn, van zeer dichtbij ervaren. Dat is prachtig en onbeschrijfelijk verdrietig.

Victor IJdens, Jesse Mensah, Felix Schellekens en Romijn Scholten voor hun rol in *Weg met Eddy Bellegueule* bij Toneelschuur Producties

Het zinderende acteurscollectief van *Weg met Eddy Bellegueule* – Victor IJdens, Jesse Mensah, Felix Schellekens en Romijn Scholten – knalde van begin tot eind van de toneelvloer. Hun liefdevolle spel is wars van elke vorm van ijdelheid. Met bakken compassie schakelen ze voortdurend tussen de verschillende personages, en scheppen zo een rijkgeschakeerd en meerlagig beeld van het milieu waarin Eddy is opgegroeid – dat hij verafschuwt maar waaraan hij zich tegelijkertijd altijd sterk verwant voelt.

De emotionele vertolking van deze vier jonge spelers legt daarbij de nadruk op de worstelingen die de levens van deze personages beheersen, en die ze niet in de laatste plaats met zichzelf en hun eigen beperkte denkkaders voeren. Daarnaast weten ze met lichtvoetig, energiek spel bovendien het voor opgroeiende jeugd zo kenmerkende gevoel van spanning, ongeduld en beloftes, haast tastbaar te maken.

De grote kracht ligt hierbij uitdrukkelijk niet in de individuele acteerprestatie, maar juist in de onvoorwaardelijke onderlinge overgave. De vier spelers zijn volledig van elkaar afhankelijk en daardoor ontstijgt ieder van hen aan zichzelf. Zo nemen ze elkaar – en de zaal – onontkoombaar mee in alle pijn, verdriet en voorzichtige glimpjes van hoop.

**De VSCD Toneeljury kent de Louis d'Or 2020 & 2021 toe aan
Emmanuel Ohene Boafo
voor zijn rol in *Sea Wall* van Het Nationale Theater**

Genomineerd voor de Theo d'Or de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol

Charlie Chan Dagelet voor haar rol in *Laura H.* van Toneelgroep Oostpool

Laura H. is als ex-Syriëganger in dit stuk nauwelijks te doorgronden. Charlie Chan Dagelet speelt haar bedachtzaam en tegelijkertijd bijzonder expressief. Op die manier voorziet ze haar rol nog van een extra laag mysterie.

Dagelet maakt de zoektocht van haar personage naar purificatie volstrekt geloofwaardig en aannemelijk. Je voelt als toeschouwer zowel de boosheid van de tiener, als het verdriet dat met slut-shaming gepaard gaat. Maar de twijfel slaat toe wanneer ze in haar spel geraffineerd haar tegenspeler, en uiteindelijk ook de kijker, gaat manipuleren. Wat is hier nu welke waarheid? Haar lichaamstaal maakt het af. Of het nu het aan- of uittrekken van een kledingstuk is, dansen op een schoolfeest, het verbeelden van een verkrachting of een mishandeling op choreografie: het klopt in elke oogopslag.

Dagelet toont een personage dat aanvankelijk door iedereen bespeeld wordt, maar zich gaandeweg die rol zelf eigen maakt. Door haar spannende, grillige spel blijft het voortdurend raden naar haar motieven: zo maakt ze van Laura H. een aantrekkelijke, uitdagende en gelaagde denkexercitie. Ze grijpt je en laat je niet meer los. De aandacht van de toeschouwer verslapt geen moment. Je bent van haar. Laura H. staat na de meeslepende vertolking van Charlie Chan Dagelet definitief in je geheugen gegrift.

Lotte Dunselman voor haar rol in *De Poolse bruid* bij het Noord Nederlands Toneel en tGECHO

“Het voelt goed,” zegt het personage Anna, “even in iemand anders glijden. Even iemand anders zijn.” In *De Poolse bruid* laat Lotte Dunselman haar personage langzaam ontgooien. Van een vrouw in totale verstarring transformeert ze tot een integer en sensitief personage dat een zeer breed scala aan emoties beleeft.

Samen met haar rotsvaste tegenspeler Paul van der Laan, danst ze de vertelling door de ruimte. Soms zoekend naar de choreografie, maar altijd met een grote toewijding en vol overgave. Twee karakters in een spel van afstand en nabijheid; een flinterdunne, maar o zo waardevolle harmonie – vol ingehouden compassie en gereserveerd geluk.

Met haar uiterst precieze tekstbehandeling maakt Dunselman de muzikaliteit van de tekst hoorbaar en voelbaar. Ze vertelt, beleeft en onderzoekt haar woorden en schakelt rigoureuus van toonaarden. Als Anna langzaam maar zeker zachter en opener wordt, wordt ook de pijn van haar karakter steeds meer invoelbaar. Het is wonderschoon hoe Anna leert vertrouwen, zich openstelt naar de ander en een plek opeist in de context waartoe ze zo plotsklaps veroordeeld is.

Jade Olieberg voor haar rol in *Laura H.* van Toneelgroep Oostpool

Jade Olieberg maakt indruk met haar spannende interpretatie van ex-Syriëganger Laura H. in de gelijknamige voorstelling van Toneelgroep Oostpool. Olieberg toont een personage dat maar niet in staat is om vat op het leven te krijgen. Van prachtig puberaal en naïef tot de getergde jongvolwassene in een benarde positie, zoekt ze vooral voortdurend naar onafhankelijkheid en liefde.

Ze speelt Laura met de onbevangenheid (of onhandigheid) van een jonge vrouw die haar leven probeert te sturen maar het tegelijkertijd hopeloos door haar vingers laat glippen. Olieberg geeft haar bij vlagen een kinderlijk opportunisme mee, met sprankelend spel maar ook met onverwacht rigide schakels in haar emoties. Op die manier maakt ze de tegenstrijdigheden die in het personage besloten liggen, met doorleefd spel inzichtelijk. Zo kan ze als twintiger en moeder van twee kinderen nog altijd op haar vader reageren als een puber die zich schaamt voor haar ouders, terwijl ze hem ook liefheeft, dankbaar is en haar angsten bij hem kwijt kan.

Je wilt Olieberg in deze rol graag geloven, en des te harder komt de twijfel aan die gedurende de voorstelling onherroepelijk bezitneemt van de toeschouwer. Daarmee confronteert

Olieberg de toeschouwer ook met de eigen hardnekkigheid om meteen een mening te vormen. Juist de gedurfde onnadrukkelijkheid in Oliebergs interpretatie van de rol, maakt het mysterie rondom Laura H. extra boeiend om te ontrafelen.

Marie Louise Stheins voor haar rol in *Skylight* van Toneelgroep Oostpool en Het Nationale Theater

Het personage Eva dat Marie Louise Stheins in de voorstelling *Skylight* speelt is bot, egocentrisch en even dwingend als de deurbel waarmee ze zich aankondigt. Maar ondanks al deze onaangename trekken slaagt Stheins erin om de kwetsbare kant van deze harde zakenvrouw te laten zien. Ze laveert constant tussen cynisme en woede enerzijds, en opgekropt verdriet en verlangen anderzijds

Haar bemoeizucht is onuitstaanbaar en tegelijkertijd geestig. Midden in haar vlammeende betogen geeft ze commentaar op praktisch iedere handeling die haar ex-geliefde Tom verricht. Dit doet ze met een tomeloze energie: ze stormt als een orkaan de scène binnen om vervolgens twee uur lang haar tekst op haar medespelers en toeschouwers af te vuren. Ze trekt alle registers open, en je pikt ze allemaal. Van heel klein en zacht, naar groots en lekker dramatisch. Dit is knap en degelijk acteerwerk.

Het is bewonderenswaardig dat we niet alleen de muur van beton zien die Eva om zichzelf heeft opgetrokken, maar ook een meisje dat hunkert naar liefde.

Naomi Velissariou voor haar rol in *Permanent Destruction - Pain Against Fear* van Theater Utrecht

Pain Against fear, de titel van het laatste deel van het drieluik *Permanent Destruction* van Naomi Velissariou, vertelt ons van een tweestrijd aan emoties. Er is pijn en er is angst, maar er is meer dat om aandacht schreeuwt in deze laatste cycloon van zelfhaat en boosheid naar de mensheid.

De meerstemmige identiteit die Velissariou in haar spel toont, maakt dat de vrouw boven het concept van de productie uitstijgt. Hoe kan het ook anders; een vrouw die moeder wordt leert een nieuwe vorm van weldadige liefde kennen, één die niet in een concept te vatten is, maar die wellicht de angst en de pijn een beetje dragelijker maakt.

Velissariou verbindt in *Pain Against Fear* haar eigen zijn aan het personage, de tekst, de vorm – het geheel. Ze maakt haar bewegingen trager dan in de eerdere delen, minder hard en choquerend. Dat geeft ruimte om dichtbij te komen en te zien dat er achter de boosheid ook zachtheid en kwetsbaarheid zit. In gedachten mag je haar aanraken en dat is groots voor een vrouw die bang is voor het leven en voor zichzelf.

**De VSCD Toneeljury kent de Theo d'Or 2020 & 2021 toe aan
Naomi Velissariou
voor haar rol in *Permanent Destruction - Pain Against Fear*
van Theater Utrecht**

Genomineerd voor de Arlecchino meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol

Maarten Heijmans voor zijn rol in *Flight 49* van Internationaal Theater Amsterdam

Maarten Heijmans weet in *Flight 49* van Internationaal Theater Amsterdam twee uiteenlopende personages te creëren die in hun verschijningsvorm haast diametraal tegenover elkaar staan. Met de inzet van zijn techniek en emotionaliteit levert hij een topprestatie die binnen de voorstelling zowel vertedering als gevaar oproept.

Heijmans toont precisie en vrijheid. Hij doseert de karakteristieken van de personages zodanig dat ze herkenbaar zijn zonder in sjablonen of eenduidigheid te vervallen. De autistische Rik uit zich in taal, een typische afstandelijke dictie en een verstrakt lichaam, maar is in momenten zacht en invoelbaar. De getroebleerde Daniël is een ongeleid projectiel die een heel tableau aan gemoedstoestanden aanraakt. Deze volgen elkaar soms abrupt op, getriggerd door een ander personage, of doemen langzaam op vanuit een innerlijke frictie. We zien de wanhoop en gekte van de verslaafde, de haat-liefdeverhouding tussen moeder en zoon en de moeite met zijn aangekondigd vaderschap. Dit alles speelt hij dynamisch, fysiek en verbonden in het moment.

Met deze aanpak verrast hij en houdt hij het publiek alert. Het laat het zich steeds raden welke kant het personage opgaat en wat hij zal openbaren. Hiermee ontstijgt Heijmans de anekdote van de vliegcrash en toont hij twee karakters die worstelen met het leven. Door deze aanpak verbindt het publiek zich met personen die ze in het echte leven waarschijnlijk geen blik waardig gunnen.

Daniël Kolf voor zijn rol in *Quake* van Theater Utrecht en DOX

In *Quake* laat Daniël Kolf een breed scala aan emoties zien waartussen hij overtuigend kan schakelen. Wat opvalt aan zijn spel is een goed getimede nonchalance, die via verontwaardiging uiteindelijk uitmondt in acceptatie. In het gemak waarmee hij schakelt toont Kolf zich een opvallend veelzijdig acteur die zich van vele spelregisters bedient.

In een voorstelling die gaat over hoe de geschiedenis doorwerkt in het heden, zien we personages hun eigen verleden onderzoeken, in de hoop dat verleden en de loop der dingen te begrijpen, te plaatsen en eventueel los te kunnen laten. In zijn laatste monoloog maakt Kolf invoelbaar hoe hij omgaat met wat aan zijn personage is doorgegeven. Hij doet dat met een combinatie van vertwijfeling, gelatenheid en overtuiging.

Met bravoure en kwetsbaarheid legt hij het dilemma bloot tussen innerlijke veroordeling en de wens om het verleden niet weg te stoppen waar het geen gezicht heeft en dus onvoorspelbaar wordt. Je ziet de strijd die hij voert om zichzelf en anderen te overtuigen. Als toeschouwer kun je niet anders dan hem daarin volgen, ook al is de boodschap afschrikwekkend.

Lukas Smolders voor zijn rol in *Angels in America* bij Olympique Dramatique en het Toneelhuis

Lukas Smolders toont zich in *Angels in America* een acteur die het publiek verrast en meeneemt naar de meest uiteenlopende kanten van zijn personage.

Met een bijna cabareteske joligheid geeft hij het spelen vorm. Hij kleurt tegen wat de tekst hem opdraagt en behoudt daarbij te allen tijde de geloofwaardigheid. Dat schept zowel afstand als betrokkenheid, wat het inzicht in de toestand van zijn personage versterkt en vergroot. Dit leidt onder andere tot een indrukwekkende sterfscène waarin het publiek op een geweldige manier in aanraking komt met de waanzin van de dood.

Angels in America is een ensemblestuk en Smolders weet met zijn aanwezigheid en binnen zijn rollen de perfecte balans te houden tussen dienstbaar zijn en te excelleren in het moment. Met zijn gretige spel vertolkt hij niet alleen de aan aids lijdende Prior, maar verbeeldt hij ook mooi een zoekende profeet. Zijn aanwezigheid op de speelvloer is in alle

opzichten toegankelijk en intens. Met zowel het grote gebaar als met de blik naar binnen gekeerd, geeft Smolders de voorstelling extra kleur, intensiteit en lucht.

Jaap Spijkers voor zijn rol in *De zaak Shell* van Anoeek Nuyens & Rebekka de Wit, Frascati Producties en De Nwe Tijd

Hoezeer je je ook hebt voorgenomen om het oneens met hem te zijn, met zijn innemende spel pakt Jaap Spijkers als CEO van Shell elke toeschouwer genadeloos in. Daarmee zet hij de toon in *De zaak Shell*: elk perspectief op de klimaatcrisis kantelt, verdiept of wordt omvergeworpen.

Hij weet een naar en gelikt personage, op onverwacht sympathieke wijze vorm te geven. Spijkers speelt hem vervaarlijk meerduldig: lange tijd lijkt hij vooral zachtaardig en begripvol, maar onverwacht komt hij indringend en scherp uit de hoek. De retorische trucjes waar het personage zich naar hartenlust van bedient, vertalen zich bij Spijkers ook in een bedrieglijk open lichaamstaal en een trefzekere, beheerste tekstbehandeling. Dat zorgt voor een uiterst verwarrende, bij vlagen zelfs ronduit verontrustende kijkervaring. Hij lijkt een innemende verbinder, maar wat schuilt er achter zijn rookgordijn van empathie, begrip en engagement?

In zijn rol als goedbedoelende maatschappijleerdocent, naarstig op zoek naar hoopvolle vergezichten om door te geven aan anderen, toont Spijkers bovendien in indrukwekkend naturel spel een man die vecht tegen zijn eigen ontluikende cynisme.

Spijkers zet met beide rollen volstrekt geloofwaardige personages neer. Geholpen door de uitstekende tekst toont hij daarmee de complexiteit van de klimaatcrisis, waarin iedereen die recht meent te hebben op zijn of haar gelijk, dat uiteindelijk altijd zal weten te halen.

Louis van der Waal voor zijn rol in *Rijgen* bij NTGent

In de aantrekkelijke pretentieloosheid die hij bij zijn diverse rollen in *Rijgen* opzoekt, toonde Louis van der Waal zich een uiterst kwetsbare speler. Met één blik richting zaal kan hij de toeschouwer aan het lachen krijgen, en tegelijkertijd het vermoeden van een groot verdriet invoelbaar maken.

Hij brengt in zijn manier van spelen een spannende vervreemding aan, die uiterst fascinerend is om naar te kijken, zijn medespelers op een prettige manier ontregelt en de scène onverwacht van betekenis doet kantelen. Zijn vertolking van de webcamgirl is aanvankelijk uitzonderlijk grappig, maar schiet al snel door in een ontroerende, allesomvattende treurigheid. De pedofiele man geeft hij vol mededogen vorm, waarbij hij het gevaar bij zichzelf en het ongemak bij de zaal niet uit de weg gaat.

Over de hele linie betreft Van der Waal met zijn open, flirterige en terloopse spel de zaal voortdurend bij de voorstelling. Maar Van der Waal trekt niet alleen de aandacht met een aantal prachtige vertolkingen, hij weet zich op de goede momenten juist bescheiden en dienstbaar op te stellen. Door de gedurfde onnadrukkelijkheid van zijn podiumpresentatie schept hij de kaders en de ruimte voor zijn twee medespelers om te floreren – wat een niet te onderschatten kwaliteit is.

**De VSCD Toneeljury kent de Arlecchino 2020 & 2021 toe aan
Jaap Spijkers
voor zijn rol in *De zaak Shell* van Anoeek Nuyens & Rebekka de Wit,
Frascati Producties en De Nwe Tijd**

Genomineerd voor de Colombina meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol

Sanne Samina Hanssen voor haar rol in *Angels in America* bij Olympique Dramatique en het Toneelhuis

In *Angels in America* speelt Sanne Samina Hanssen de rol van Harper Amaty Pitt, een eenzame, ontredderde en seksueel gefrustreerde echtgenote met straatvrees en een valiumverslaving; een perfecte cocktail voor gemoedswisselingen en hallucinaties. Hanssen maakt de waanzin van Harper volkomen inzichtelijk, ook als ze de werkelijkheid totaal uit het oog verliest. Ze bespreekt haar gedachten over het einde van de wereld, de dag des oordeels en Antarctica met haar imaginaire vriend. Daarbij schakelt ze niet alleen prachtig tussen illusie en realiteit, maar laveert ze ook voortdurend tussen hoop en wanhoop. Het is vooral bewonderenswaardig dat ze van Harper geen deerniswekkend hoopje ellende maakt, maar juist een vrouw die vastbesloten de strijd aangaat met haar lot. Door Hanssens trefzekere en krachtige vertolking sluit je Harper meteen in je hart en leef je van het begin tot het einde met haar mee.

De jury was bovendien onder de indruk van de manier waarop Hanssen halverwege de voorstelling de rol van Martin Heller op zich neemt, waarbij ze soepel van karakter en gender wisselt. Hanssen toonde zich een trefzeker, veelzijdig en zeer overtuigende actrice.

Musia Mwankumi voor haar rol in *De zaak Shell* van Anoeek Nuyens & Rebekka de Wit, Frascati Producties en De Nwe Tijd

Musia Mwankumi zit het grootste gedeelte van de *De zaak Shell* op het zijtoneel: observerend, luisterend naar de verscheidene retorische uiteenzettingen van haar medespelers. Tegen het einde, wanneer ze alles in zich heeft opgenomen, staat ze op; de Toekomst betreedt het speelveld.

Met het personage van Mwankumi verwachten we de hoop te ontmoeten, maar ze haalt ons al snel uit de illusie; het is wanhoop waarnaar je kijkt. Wanhoop die Mwankumi niet alleen zichtbaar, maar ook in grote mate invoelbaar maakt. Na de vele protestacties met haar kompanen is ze nu de haar zo vertrouwde protestenergie voorbij. Bijna sereen laat ze de toeschouwer binnen in haar binnenwereld, waar zwaarte en teleurstelling overheersen. Lethargie en hoop cirkelen vloeibaar om elkaar heen.

Terwijl je de onrust door haar lijf voelt gieren, brengt Mwankumi op bijzondere wijze verstilling aan het einde van een ijzersterk tableau van verschillende personages. Ze verwordt hiermee bijna tot een stem van de buitenwereld – iemand die het vergeten perspectief symboliseert. Maar vergeten kunnen we haar niet, haar perspectief is te belangrijk. Ze is er en ze blijft – ze is de toekomst.

Dionne Verwey voor haar rol in *De Gliphoeve* van Orkater en Bijlmerparktheater

In *De Gliphoeve* imponeert Dionne Verwey als dochter Millie, een rol die uitgroeit van een vrolijk jong meisje in Paramaribo vlak voor de onafhankelijkheid van 1975 tot een sociaal bewogen rechtenstudent in het Amsterdam van de jaren tachtig. Het publiek kijkt voornamelijk door de ogen van Millie mee in welke omstandigheden Surinamers in Nederland werden ontvangen en hoe zij opkwamen voor hun rechten.

Verwey draagt het verhaal en verbindt ogenschijnlijk natureel alles en iedereen met elkaar. Met haar open, luchtige spel maakt ze het de jonge activisten van nu gemakkelijk zich met haar personage, dat zich ontwikkelt tot politiek bewuste jonge vrouw, te identificeren. Als je naar haar kijkt, lijkt het alsof er geen dag voorbij is gegaan sinds de jaren zeventig. Tegelijkertijd kruipt onmiskenbaar ook het toenemende gevoel van onmacht diep onder de huid van de toeschouwer, bijvoorbeeld als ze haar broer Glenn langzaam ziet afglijden. Werkelijk fascinerend is het hoe ze de sexy zelfbewuste jonge vrouw vormgeeft die de feestjes, de drugs en de prostitutie in de flat gadeslaat. In deze scène staat ze volledig in haar

kracht. Verwey toont zich een indrukwekkend veelzijdig actrice in deze coming of age. Haar gedrevenheid, overgave en spelplezier doen smaken naar meer.

**De VSCD Toneeljury kent de Colombina 2020 & 2021 toe aan
Sanne Samina Hanssen
voor haar rol in *Angels in America*
bij Olympique Dramatique en het Toneelhuis**

VSCD Prosceniumprijs 2021

voor de persoon/instantie/groep die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de regie, het decor, de kostumering, de dramaturgie, de muzikale ondersteuning etc. van een toneelproductie of een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten.

In de theatersector en ook verder in de culturele sector is er de laatste jaren veelvuldig gesproken over hoe om te gaan met de verhalen en sleutelfiguren uit het verleden. Hoe dat allemaal mee te nemen naar een nieuw te vormen toekomst. Een toekomst waarin iedereen gezien wordt en zich gezien weet.

De ontvanger van de Prosceniumprijs 2021 heeft besloten dat het niet alleen bij brainstormen kan blijven. Ze is aan de slag gegaan. Onderweg het wiel uitvindend heeft ze besloten om de nalatenschap van makers van kleur vorm te geven en voor de volgende generatie inzichtelijk te maken. Door het gedachtegoed en het werk van makers zoals onder andere Rufus Collins en Felix de Rooy opnieuw in de spotlights te zetten eert zij voorlopers en die andere reuzen op wiens schouders de nieuwe generatie ook staat.

Zij heeft zich het afgelopen jaar gemanifesteerd als een daadkrachtige aanjager van gesprekken en zich hard gemaakt om een nog onderbelicht deel van de theatergeschiedenis alsnog zichtbaar te maken. Met onder andere bijeenkomsten, presentaties en het ontsluiten van archieven laat zij zien dat er een andere geschiedenis is dan die een groot gedeelte van theaterminnend Nederland kent. Voor theatermakers en theaterpubliek van toekomstige generaties is het essentieel dat ze kennis kunnen nemen van deze rijke geschiedenis. Want anderen zijn hen voorgedaan en hebben de basis gelegd. Hun moedige eerste stappen moeten geëerd worden om daar op voort te kunnen borduren.

In de zoektocht die ze opgezet heeft in het afgelopen jaar, gaat zij samenwerkingen aan zodat het gedachtegoed ook via andere organisaties verspreid wordt. Door het aangaan van verbindingen wordt er daardoor een nieuwe, gezamenlijke, geschiedenis gecreëerd waar iedereen de vruchten van kan plukken. Zij geeft een sterke impuls aan dekolonisatie van de theatersector.

**De VSCD Toneeljury kent de Prosceniumprijs 2021 toe aan
The Need for Legacy**